

Овчаренко, Едуард. Мистецтво бачити красу [Текст] : [у Галереї мистецтв ЦБС Деснянського району столиці відкрили виставку творів Василя Забашти та його родини // Слово просвіти. – 2019. – 24-30 жовт. (№ 43). – С. 9 : фот.

<http://slovoprosvity.org/mystetstvo-bachyty-krasu/>

Мистецтво

бачити красу

Василь Забашта (1918—2016) належить до плеяди вітчизняних художників другої половини ХХ—початку ХХІ століття з чітко окресленою самобутністю духовної та мистецької постави. Його полотна відзначаються виразним, неповторним образним виміром та індивідуальною манерою письма: напрочуд пружною, динамічною, емоційною. Цей автор — справжні майстер, і майстер насамперед колориту, “музики” гармонії барв.

У своїй творчості Василь Забашта проявив родову, питоמו вкраїнську замріяно-ідеалістичну і разом з тим героїчну ідентичність. Його душа була відкрита для осягнень глибинних сенсів драматичних колізій національної історії, краси та величі доколишнього природно-культурного ландшафту, неповторності індивідуальної вдачі й долі кожної людської особистості. Роботи митця сповнені змістом, за яким проглядається відверта життєва позиція, мудрість, здатність

до співчуття і співпереживання. Живопис Василя Забашти дозволяє долучитися до високого поняття “духовна Україна”; поняття, за яким стоїть не лише теоретичний екзерсис ерудованого інтелекту, а насамперед особисто вистраждані перемоги й поразки рідного народу (на фронтах Другої світової війни, яка почалася для нього 1939 року в снігах Фінляндії, на понад 60-річній педагогічній ниві в Київському художньому інституті (Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури), на громадській роботі з захисту національної спадщини в умовах тоталітарної советської системи 1970-х—початку 1990-х років.

Митець цілеспрямовано розвивав традиції національної школи живопису. Творчий зв'язок поколінь у його полотнах перегукується передусім з образно-композиційною досконалістю та колористичним ладом робіт видатних українських малярів кінця ХІХ—першої половини ХХ століття: С. Васильківського, О. Мурашка, Ф. Кричевського, М. Бурачека, О. Новаківського та інших. Утім, авторська концепція малярства Василя Забашти постала з сумарності досвідів не лише вітчизняної, а й

світової художньої класики, перехоплюючи саму структуру чуттєвості видатних митців насамперед європейського імпресіонізму, постімпресіонізму, а почасти й експресіонізму. Водночас до цього спричинився і темперамент художника, який у молоді роки за вкрай несприятливих життєвих обставин зумів ідентифікувати себе з націєцентричним вектором розвитку мистецтва — насамперед на духовному й загальноестетичному рівнях — визначальними гуманістичними стратегіями світового образотворення.

Арт-менеджер Муніципальної галереї Деснянського району столиці Олег Смаль підкреслив, що на цій виставці по-новому відкрив для себе творчість Василя Забашти. В експозиції представлені не лише твори самого Василя Івановича, а й членів його талановитої родини.

— Наша галерея прийняла багато славних митців, — наголосив народний художник України, лауреат Шевченківської премії Валерій Франчук. — Велика подяка родині, що погодила представити творчість нашого видатного художника XX і XXI століття. Вірю, що

ім'я В. Забашти житиме у пам'яті тих людей, які хоч раз звернуться до його творів і побачать у них живу і вічну історію. На одній з виставок у Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури Василь Іванович сказав: “Малюйте, молоді художники, не плями на картинах, а робіть образи Сумщини, Чернігівщини, Київщини. Там знайдете стільки для свого таланту, що вистачить на все життя”.

Коли я приїхав до Києва, першим, хто подав мені руку, і та рука дала силу далі жити і працювати, був Василь Іванович, який тоді керував Народною студією образотворчого мистецтва у Жовтневому палаці (нині Міжнародний центр культури і мистецтв). Ця школа дала мені більше, ніж пізніше Художній інститут і всі поїздки по світу.

Шевченківський лауреат, народний художник України Василь Чебаник згадав роки, коли вони разом з Василем Івановичем викладали в Академії, про те, стільки його колезі довелося докласти зусиль, аби створити майстерню пейзажу. Василь Забашта був людиною надзвичайно доброї душі, патріотом, який вболівав за долю України.

Заслужений художник України Ігор Мельничук розповів про той час, коли навчався у щойно створеній майстерні пейзажу, після цього з Василем Івановичем їх поєднувала багаторічна творча дружба. Василь Забашта з великим трепетом ставився до Академії, віддавав їй кращі роки свого життя.

Художник Олекса Близнюк розповів про творчі зв'язки Василя Забашти з Черкащиною, про те, як багато той зробив для розвитку образотворчого мистецтва у місті Городище. Висловив упевненість, що одна з вулиць цього міста повинна носити ім'я Василя Івановича.

Народний артист України Іван Гамкало зізнався, що уперше на великій виставці Василя Забашти. Вражений його прекрасними портретами, колоритними пейзажами.

Як зазначив голова правління Товариства “Знання” України Василь Кушерець, у творах Василя Забашти дуже багато інформації і високої культури. За кожним мазком образ. Ми маємо не лише насолоджуватися світлом, яке йде від цих картин, а й розуміти, що відбувається навколо нас.

Член НСХУ та НСПУ Михайло Горловий

пригадав, що був знайомий з Василем Забаштою з далекого 1970 року, коли вперше вступав до Київського художнього інституту. Тоді Василь Іванович порадив йому спершу закінчити Одеське художнє училися. Пізніше художник був його педагогом. Обоє вони були серед тих, хто стояв біля витоків Народного руху України та Товариства української мови ім. Тараса Шевченка.

— У Василя Івановича було кредо: “Хоч би ким був, будь людиною, неси любов, добро, бережи природу і будь патріотом. У цих словах вся сутність його життя. Він жодного разу не зрадив цим словам, — підкреслила вдова художника Людмила Забашта. — Всі свої твори Василь Іванович писав під музику. В Академії, де звучить музика Моцарта, Бетховена, Вівальді, — там Забашта.

Друга його заповідь — якщо тебе Бог обдарував талантом бути живописцем, вивчай кольори природи і всього, що нас оточує. Художник мусить бути високоосвіченою людиною, весь час вчитися. Передати через свою творчість той скарб, що створило людство, і передусім твоя земля.

Третій постулат — якщо тобі Бог дав вчити, намагайся пробудити талант, допомагай розвинути його. Не насаджуй свого, а роби так, щоб навіть там, де немає краси, учень її побачив і створив.

Бог нагородив його великим талантом любити. А любити — це віддавати себе.

Василь перемалював багато хат. У нього не було часу малювати жінок, бо вони були на колгоспних полях. Зі створених ним українських хат можна зробити цілу виставку. Також він дуже любив хмари, вони у кожному пейзажі. Був одинадцятю дитиною у співочій родині.

Василь Забашта був розвідником, танкістом, орденоносцем. Але хто про це знає?

Василь Іванович володів талантом слова. Написав книжку “Світ очима художника”. Ще не видана його книжка “У пошуках світу”. Тут він шукає світлу людину, світлий образ і світлу долю.

Художник першим в українському образотворчому мистецтві створив образ Семена Гулака-Артемовського, першим “запалив” “свічку безсмертя” у своїй студентській роботі “Смерть Шевченка”.

На відкриття виставки завітали народна артистка України Валентина Ковальська та заслужена артистка України Руслана Лоцман, які подарували гостям невеликий концерт з українських пісень. Учасники мистецького зібрання прийняли звернення до Городищенського міського голови та Городищенської міської ради з проханням перейменувати вулицю Нахімова у цьому місті на узвіз Василя Забашти.

На виставці також представлені роботи художниці декоративно-прикладного мистецтва, дочки художника Галини Забашти, яка працює в галузі художнього текстилю, авторського та сценічного костюма. Вона учасниця всеукраїнських та міжнародних виставок, міжнародних пленерів художнього текстилю, співорганізатор Всеукраїнського пленеру “Жива традиція”.

У творчому доробку мисткині авторський костюм — колекція одягу за мотивами традиційного вбрання України для Міжнародної виставки в місті Загреб (Хорватія, 1979); костюми за мотивами мистецтва Давньої Русі: “Ярославна”, “Княгиня” (1979); ансамбль одягу

“Українське бароко” (1980); “Дивоптах” (1987); костюми за мотивами робіт Марії Приймаченко: “Маки”, “Букет”, “Будяк”; костюми “Карпати”, “Різдвяний” (2002); сценічний костюм для тріо “Золоті Ключі” (1980-ті роки); для Раїси Кириченко: “Росава” (1980), “Чураївна” (1990), “Козачка” (2004) та ін. Її роботи представлені в художніх музеях України та приватних колекціях.

Поруч — витвори художниці декоративно-вжиткового мистецтва, невістки Василя Забашти Наталі Дяченко-Забашти, яка працює в галузі художнього текстилю, авторського та сценічного костюма.

Пані Наталя учасниця гуманітарного творчого проєкту “Врятуймо Глинянський килим”, міжнародного етномистецького проєкту “Екологічний ракурс”. Учасниця міжнародних пленерів та симпозіумів художнього текстилю, співорганізатор Всеукраїнського пленеру “Жива традиція: текстиль, кераміка”.

Серед її творчого доробку — серії мінігобеленів “Спогади про Ніду”, “Весняний настрій”; декоративні композиції “Фантастичні думи, фантастичні мрії”; розписи на тканині: “Крізь

віки”, “Ангели”, “Писанкові переспіви”, “З роси і води”; гобелени “Безгоміння”, “Праприсутність”, “Осяяні сонцем”, “Перший сніг”, “Стежки-дороги”; комплект килимів “Давня Русь”.

Ждан Забашта — онук митця — створює креативні компанії для багатьох міжнародних та локальних брендів. Співавтор серії принтів Norter Gods, інсталяції “Переродження” в рамках П’ятого Всеукраїнського Текстильного Триєнале. Учасник руху історичної реконструкції, засновник клубу Варуфорс, учасник та організатор багатьох історичних заходів в Україні та за її межами. Разом з дружиною заснували компанію “Echo Historscale”, що займається створенням реплік історичного текстилю та костюмів.

Вероніка Шова — дружина Ждана Забашти, працює в галузі кіно, реклами, медіа та авторського історичного костюма і текстилю. Учасниця понад тридцяти персональних і колективних художніх виставок в Україні і за кордоном. Серед її творчого доробку — графічна серія “Мартин Боруля”, диптих “Закохані”, серії колажів “Ghinoiserie” та “Райський сад”, серія “Сошенко 33”. Бере

активну участь у русі історичної реконструкції доби Раннього Середньовіччя. Організатор та учасник історичних фестивалів в Україні та за кордоном. Одна з кураторів виставки “Жива історія: Київська Русі” в Національному музеї історії України.

Онук художника Радим Забашта працює художником-дизайнером. Ще один онук Яр-Юрій — студент Національного університету театру, кіно і телебачення ім. Івана Карпенка-Карого. Правнучка Даринка Бучко — учениця Введенської гімназії (м. Київ).

На відкритті виставки були присутні майже всі члени творчої родини Забашт. Вони не лише дали змогу гостям насолодитися своїми талановитими творами, а ще й виконали пісню “Многая літа”.